

rrido por las fichas de los edificios, muestra la relevancia de determinados conjuntos como por ejemplo el de Dijon, el de la catedral de San Lázaro de Autun, la capilla de San Lorenzo y la abadía de San Filiberto en Tournous, el castillo de Ancy le Franc y por último el gran conjunto de Auxerre con su abadía, cripta, iglesia y catedral.

La obra *D'ocre et d'azur. Peintures murales en Bourgogne*, se complementa con una serie de apartados de gran utilidad para el investigador o el público que quiere conocer más de cerca el tema. En primer lugar cabe citar el repertorio de los edificios decorados con pinturas murales en Borgoña. Le sigue un glosario de técnicas y una amplísima bibliografía (por algún error técnico en la impresión; al solicitar el catálogo se debe pedir también el *erratum* y el complemento bibliográfico). Todos estos documentos dan un mayor cuerpo a la obra, convirtiéndola en una producción imprescindible para interesados y estudiosos de la pintura mural.

El Museo Arqueológico de Dijon, celebra desde hace un cierto tiempo, exposiciones acompañadas de catálogos, que muestran el alto nivel científico de los conservadores de dicha institución y de los diferentes equipos que trabajan en la región, convirtiéndose estas obras en útiles indispensables de la investigación. El catálogo *D'ocre et d'azur. Peintures murales de Bourgogne*, en el cual participan muchos autores coordinados por Monique Jannet-Vallat es una nueva muestra de los excelentes trabajos que allí se realizan.

GISELA RIPOLL LÓPEZ

MERCÉ VIDAL I JANSÀ, *Teoria i critica en el noucentisme: Joaquim Folch i Torres*. Pròleg de Joan Ainaud de Lasarte.—Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Biblioteca Abat Oliba, nº 103. —Barcelona 1991. —591 pàgs. amb figs. (20 x 15).

Cal celebrar la publicació d'aquest llibre, aparegut amb un pròleg de Joan Ainaud de Lasarte, tesi doctoral presentada a la Universitat de Barcelona el 1989, que fou guardonada, l'any seguent, amb el Premi «Josep Puig i Cadafalch» de l'Institut d'Estudis Catalans. Al meu entendre, constitueix una obra de cabdal importància no únicament per conèixer la gènesi i els trets definidors de l'estètica del moviment noucentista i de les institucions que contribuïren a la seva difusió, corrent i centres d'influència en els quals Folch tingué un protagonisme essencial, sinó també, perquè la doctora Vidal traça, amb un impecable suport documental, la trajectòria biogràfica d'una personalitat destacada en la cultura catalana de la primera meitat del nostre segle.

Realment, Joaquim Folch i Torres, nat a Barcelona el 1886, i amb una formació que gairebé podia qualificar-se d'autodidacta -ja que només assistí a les classes de Llotja i a uns cursos sobre l'arquitectura romànica als «Estudis Universitaris

Catalans»- va ésser una figura de gran talla per la seva important tasca al front del Museu de Barcelona, i pel considerable gruix dels seus estudis de caire periodístic, dels que publica, amb els pseudònim de «Flama» a la «Pàgina artística» de *La Veu de Catalunya*, a partir de 1910, als que inserí a *Destino*, al llarg dels tretze anys que precediren a la seva mort, sobrevinguda el 1963, passant pels seus articles a *Vell i Nou* i a la *Gasetta de les Arts*, revistes per ell promogudes i dirigides inicialment. Però amb l'anterior cita de les publicacions periòdiques que acolliren els abundants treballs de Folch (amb una llista que compren 1.244 títols pel cap baix) no queda esgotada -ni molt menys- la seva abundant producció com artígraf que Mercè Vidal també detalla i pondera ja que va ésser autor d'un *Resum de la Història general de l'Art* publicada en dos volums del 1922 a 1926 (també en edició castellana) el director de l'obra collectiva *L'Art Català (1955-1958)* i qui va escriure el llibre *La pintura sobre fusta* aparegut dintre de la col·lecció *Monumenta Cataloniae* finançada pel polític i mecenes Francesc Cambó (al qual Joaquim Folch assessorà sovint quan formava la seva rica pinacoteca)

No podem oblidar que el personatge objecte d'aquest valuós estudi de la doctora Vidal, fou membre de la nostra Acadèmia a la qual ingressà el dia 18 de desembre de 1959 amb un discurs sobre *Fortuny i Barcelona* incident, novament, en la vida i l'art del pintor reusenc de fama mundial, sobre el qual Joaquim Folch i Torres ja mostra un particular interès amb les seves difícils però afortunades gestions a París per incorporar «La Vicaria» i altres peces fortunyanes al nostre museu.

Reïterem, per acabar, que aquest estudi sobre un dels mes significats definidors del noucentisme i impulsors de la cultura artística a la Catalunya de les primeres dècades de l'actual centuria, constitueix una obra molt sòlida.

ENRIC JARDI

CARMEN PENA LÓPEZ, (ed.), *Centro y Periferia en la Modernización de la Pintura Española, 1880-1918*.— Ministerio de Cultura, Ambit Servicios Editoriales.— Barcelona, 1993.— 512 págs., 192 il. b/n, 243 il. color (19,5 x 24 cm.).

El presente catálogo supone un importante estudio y recopilación de la muestra que, bajo el mismo epígrafe y organizada por el Ministerio de Cultura, fue expuesta en 1993 en el Palacio de Velázquez de Madrid y en el Museo de Bellas Artes de Bilbao en 1994. Se presentan en él más de doscientas obras -ciento setenta y dos de las cuales fueron expuestas- procedentes de diversos museos y colecciones españolas, cuyo estudio ha sido realizado por un amplio equipo técnico formado por miembros de numerosas universidades y entidades, coordinados por la doctora Carmen Pena López.